

ОТКРОВЕНИЯ С МЪДРА ТЪГА И ЗЕМНА ОБИЧ

Стефан Любенов

Поетическата равностетка на Георги Данчев след изминатия вече житейски и творчески път има своя дълбок и ярък смисъл. Защото той е изтъкнат учен и университетски преподавател, има признанието за изследванията си като фолклорист и познавач на старата българска литература, професор е и е бил ректор на едно от нашите най-авторитетни висши училища, каквото е Великотърновския университет “Св. св. Кирил и Методий”... А неговите стихове са се раждали сякаш извън кабинетните занимания на научния работник, те са идвали и в други мигове на вдъхновение, превръщали са се в малки духовни тържества някак скрито от обществената ангажираност, от външната популярност. Ако за изследователя са нужни упорит и всеотдаен труд, часове в библиотеки и хранилища на стари ръкописи, задължителна предварителна подготовка, то за лирическа дарба има други закони. Тя е дарба свише, не може да се научи и от най-дебелите книги. И в това е многозначителността на стиховете, събрани в това томче от автора.

За момчето от великотърновското село Плаково поезията е била спътник, когато то е ходило на училище с войнишко палто, чело е книгите на свещник с пламък лоен, тя е вдъхновявала чувствителната му душа през тези “военни, следвоенни ученически години”, претворени в стихотворението “Внезапен спомен”, едно от най-искрените в книгата. Лирическите кълнове са давали подтик, осмисляли са трудните часове, изпълвали са и сетнешните занимания, преживявания, човешки радостни и мъчителни дни и нощи. Ето къде е своеобразието на Георги Данчев като поет. Той не декларира своите художествени пристрастия, не се стреми да покаже излишно самочувствие на автор, който често полемизира или воюва за слава. Стиховете му се раждат естествено и непретенциозно и малките

изповеди, обединени под заглавието “Незабравки”, ме карат да ги сравня с това цвете. Нещо много интимно, мило и чисто има в него – за разлика например от розата, за която Данчев също има стихотворение.

Неговият дебют през 1966 г. с “Тергьовска люлка” го свързва с поколението, което налага-

ше тогава нови търсения, нови пътища и висини за поезията ни. Редица теми и проблеми на Георги Данчев са близки до традицията, следвана от автори като Андрей Германов, Слав Хр. Караславов, Михаил Берберов, Евтим Евтимов и др. Но далеч от столичния шум, чужд на модните увлечения, той търси своите образи и митове, предпочита да се вълнува и възпява онова, което му е най-свидно и близко. И затова съкровени са нотките, които долавяме в стиховете, посветени на родния край, на неговите хора. За Балкана и балканджиите иска да разкаже поетът. За бащата, чиято фигура и нравствен пример са се превърнали и в точен житейски пример, и в мярка за съвременните страсти и взаимоотношения. За майката, чието потекло по-късно синът ще търси в далечната руска земя.

70 ИЗБРАНИ ОТКРОВЕНИЯ

ГЕОРГИ ДАНЧЕВ

ИЗДАТЕЛСТВО ФАБЕР

Затова във финала на “Изпитание” съвсем естествено е обобщението за жилавия корен и това добива символично значение за авторовата участ.

Земята и зелените ветрове изпълват редица изповеди, придават им пластична изразителност и привлекателност. Те вдъхват сила на поета, увереност и вяра в доброто и справедливостта. Творби като “Самотните дървета”, “Тишина ми е нужна”, “Оставете ме сам”, “Жажда” и др. да показателни за умението на Данчев да пресъздаде прости земни мигове, изпълнени с нежност и топлина. Мотивът за самотата, на пръв поглед необичаен за активна личност, е всъщност израз на онези дълбоки вътрешни терзания, които издават лирическата природа на твореца, съхранил в себе си чистотата на поривите.

И темата за Велико Търново е естествена и близка на поета. В научната си работа той постигна завидни успехи при изследването на Търновската книжовна школа, при разкриването на нейната непреходна слава. Но в стиховете си Данчев се опитва да намери онези чисто човешки вълнения, свързани със старопрестолния град, където е изживял и младостта, и зрялата възраст, където е търсил опора в добри и лоши дни. Когато е на българския черноморски бряг или в чужбина има моменти, когато мислите го връщат при Царевец и Света гора, при близките и дома. Някои от тези стихове не са лишени от известна илюстративност или повтаряне на познати вече мотиви, създадени и от други автори, писали за древната столица.

Но едни от най-изразителните творби на поета са включени в цикъла “Интимни откровения”. Не бих желал да ги определям като “любовни стихотворения” още повече, че за мен в това определение има нещо шаблонизирано и външно. Георги Данчев е разкрил в тях онова, което трудно проличава в неговия характер дори при продължително общуване. И качества, които притежават малцина – дискретност, неподправена нежност, усет за разкриване на вътрешния свят и на близкия човек, но много фино, почти недоловимо... Внушенията за обичта са направени с детайли, които впечатляват и издават най-добрите художествени достижения на автора. Например в стихотворението “Под веселото дърво” поетът пише: “От снимките се знам – свенлив и плах, със жадни устни и с палто протрито... И завършва: “И днес се питам: сили как събрах да те целуна под дървото – скрито?” Истинските чувства винаги са прости, съдържани, дори потайни.

Прямотата на лирика очертава и моралния кръг на вълненията, градус на чувствата, копнежите, изпълнили сърцето и дните. Долавя се лек драматизъм, овладян изкусно и неподправено, без излишно словесно разточителство или приповдигнат патетичен слог. И в искрения повик “Обичай ме – дори и затова, че в земния си път не съм безгрешен!” се чувства увереноста на трайната и дълбока любов, издържала на трудностите, проверена във времето. Защото няма и сянка от мъжко притворство или желание да се придаде на емоциите показна действеност. Така е в творби като “Късно признание”, “Под сянката на Мусала”, “Желание”, “Настроение” и др.

Стилно-езиковите измерения на стиха се определят от простотата на темите и мотивите, от земните лирически хрумвания и настроения. Данчев често предпочита синия и зеления цвят, чрез които освежава живописния рисунък или търси емоционалния подтекст – “небесата сини”, “омара синя”, “зелената трева”, “синия покой на дълбините”, “зелени ветрове”, “ласкаво зелен”, “омайниче и здравец”, “платнищата зелени”, “цъфналите сини храсти”, “синия поглед на морето”, “небосклона рилскосин”, “синее сянката им”, “зелена светлина” и т.н. Тези примери красноречиво подчертават богатата нюансировка на багровата линия не чрез ненужно пъстроцветие, а чрез търсене на по-богатите смислови пластове в отделния образен детайл.

В цикъла “Попътни стихове” поетът е представил онези творби, които са свързани с преживявания, породени от срещи с далечни или близки страни и хора. Интересното е, че той обгръща с любов и трепет старината, а не съвременните динамични посоки. Това в значителна степен го предпазва от “туристическото” звучене на тези творби, те не описват видяното, а са своеобразна среща със свидни на българския дух видения, съхранени следи от националното минало. Художествените находки обаче са най-убедителни, когато Данчев е намерил емоционално-идейна връзка между настроението и размисъла – така е в “Невероятно същите очи”, “Носталгия”, “Зелена светлина”, “Йерусалимски ден”.

В поетичния свят на Георги Данчев се сливат сияния от стародавна слава и героика, от изпитания и победи, изпълнили неговия многолетен вече земен път. Има мъдра тъга, породена от раздялата с най-близките хора, от самота и изоставени огнища. Но заедно с есенната носталгия се долавя юношеската мелодия от крушовото листо на пролетта и това очертава виталната сила на лирическия кръговрат.

ВЕЛИКОТЪРНОВСКИ УНИВЕРСИТЕТ
„Св. Св. КИРИЛ И МЕТОДИЙ“

Сборник
В ЧЕСТ НА
ГЕОРГИ ДАНЧЕВ
проф. дфн

Материали
от Международна
научна конференция
Велико Търново,
13–14 декември 2002 г.

Университетско издателство
„Св. св. Кирил и Методий“
Велико Търново, 2004

Сборникът в чест на проф. дфн Георги Данчев се открива с доклад на проф. Димитър Кенанов за жизнения и творческия юбилей на изтъкнатия учен, а така също и с биобиблиография 1993–2002 г. от проф. Марин Ковачев.

Материалите са разпределени в следните раздели: Старобългаристика, Фолклористика и етнология, Нова и най-нова българска литература, История и археология, Изкуствознание и богословие.

Участниците в Международната научна конференция, проведена на 13–14 декември 2002 г. във Велико Търново, в своите доклади обхващат богата и разнообразна научна проблематика. Сборникът на Университетско издателство „Св. св. Кирил и Методий“ е подготвен от Редакционна колегия, в която са включени акад. Иван Радев, проф. Иван Харалампиев, проф. Йордан Андреев, проф. Димитър Кенанов, доц. Невяна Дончева-Панайотова и научен секретар Маргарита Пушкарлова.

1994
ОКТОМВРИ
ДЕКЕМВРИ

№1

ИЗДАТЕЛ

В БРОЯ:

Оптимистично 33
възрастни души
и още 24-те години

Четвърто за отпущване
Колел в Варшавата (България)

Издание: 1994

Корица на брой 1
на сп. „Издател“, излязъл
през октомври 1994 г.
Основател
Лъчезар Г. Георгиев

Филологически факултет

Катедра Библиотекознание, масови комуникации,
чужди езици

Университетско издателство
„Св. св. Кирил и Методий“

Редактори на броя

доц. д-р Лъчезар Георгиев доц. д-р Стефан Коларов

Формат 56x84/8. Печатни коли 4

ISSN 1310 – 4624

Страница ИЗДАТЕЛ

в Интернет: www.izdatel.hit.bg

Годишен абонамент или заявка за сп. „Издател“ може да направите на адреса на редакцията:

5000 Велико Търново, ул. „Теодосий Търновски“ № 2,
ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“, Ректорат
Катедра Библиотекознание, масови комуникации, чужди езици
за доц. д-р Лъчезар Георгиев Георгиев.

Моля, свържете се на тел.: 062/ 618 258

DEAR READER,

You can subscribe to the „Publisher“ magazine for the year 2004 by sending the subscription fee by mail-order to the following address:

5000 Veliko Turnovo, 2 Theodosi Turnovsky Str.
„Cyril and Methodius“ University
Prof. Dr. Luchezar Georgiev Georgiev

Please, write „Subscription fee for the „Publisher“ magazine“ on the mail-order as well as your address and Telephone number for delivery and contact. Tel. 062/618 258. Thank you!

ПЕЧАТНИЦА „СИРА“ – Велико Търново, 2004